

Nr 90.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl., m. m.; given Stockholms slott den 19 februari 1954.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels, jämlikt § 87 regeringsformen, antaga härvid fogat förslag till lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl.;

dels ock antaga härvid fogade förslag till

förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m. fl.; samt

förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare.

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås att lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer den 1 januari 1955 avlöses av en ny lag, betecknad lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl. och utformad i anslutning till den lag om yrkesskadeförsäkring, som genom propositionen nr 60 förelagts riksdagen. Jämväl i fortsättningen skola således de ombordanställda, såvitt gäller olycksfall till följd av krigsåtgärd, vara försäkrade även för olycksfall utom arbetet samt de och deras efterlevande vara berättigade till, utöver livränta, engångsersättning om högst 13 000 kr. om olycksfallet medfört invaliditet. Vid samma tidpunkt, d. v. s. den 1 januari 1955, föreslås förordningen den 13 april 1940 (nr 213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd, ersatt av en ny motsvarande förordning, upprättad i anslutning till förenämnda lagförslag. Slutligen föreslås att kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1954. 1 saml. Nr 90.*

enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall den 1 januari 1955 — då fiskarförsäkringsförordningen enligt propositionen nr 60 föreslagits skola upphöra att gälla — skall ersättas av en förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare. Enligt sistnämnda förordning garanteras fiskarena och, om olycksfallet skulle medföra döden, deras efterlevande av statsmedel samma engångsbelopp, som enligt krigsförsäkringslagen tillkommer de ombordanställda och deras efterlevande.

Förslag

till

Lag**om krigsförsäkring för sjömän m. fl.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Där inom område och under tid, som Konungen äger bestämma, ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person, som är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, till följd av krigsåtgärd drabbas av olycksfall, skall den därav föranledda skadan anses såsom yrkesskada, ändå att olycksfallet inträffat utom arbetet; och skola — vare sig olycksfallet skett i eller utom arbetet — under tillämpning i övrigt av vad i nämnda lag är stadgat rörande obligatorisk försäkring nedan angivna särskilda bestämmelser gälla.

Vad i första stycket sägs om person, som tjänstgör ombord å svenskt fartyg, skall äga motsvarande tillämpning å statlig befattningshavare, som under utövande av sin befattning tjänstgör ombord å utländskt fartyg.

Har inom område och under tid, som i första stycket avses, person som angives i första eller andra stycket blivit borta, skall han anses hava omkommit genom olycksfall till följd av krigsåtgärd, där ej med hänsyn till antaglig tid och plats för försvinnandet eller andra omständigheter finnes sannolikt, att annan orsak till försvinnandet förelegat. I fall, varom nu är fråga, skall begravningshjälp icke utgå.

2 §.

Den skadades årliga arbetsförtjänst må icke beräknas till lägre belopp än femtusen kronor.

3 §.

Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, vilken förlust eller nedsättning kan antagas bliva för framtiden bestående, skall, utöver livränta, till den skadade utgivas vid förlust av arbetsförmågan, om den skadade var befälhavare, maskinchef, styrman, maskinist, föreståndare för ekonomiavdelning eller radiotelegrafist, ett belopp, motsvarande ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslön, som den skadade åtnjöt vid tiden för olycksfallet, dock lägst niotusen och högst trettontusen kronor, och eljest ett belopp av niotusen

kronor samt vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen.

Udergår, sedan ersättning, varom i denna paragraf sägs, blivt för den skadade genom beslut av försäkringsinrättningen bestämd, den skadades tillstånd väsentlig försämring i förhållande till vad som vid beslutets fattande antagits, må jämkning i ersättningen äga rum.

4 §.

Har olycksfallet medfört döden, skall, utöver livränta, till den avlidnes efterlevande utgivas ett belopp motsvarande det, som enligt 3 § skall utgå vid förlust av arbetsförmågan, dock med avdrag av dels begravningshjälp dels ock vad som må hava utgivits jämlikt 3 §.

Med efterlevande avses i denna paragraf allenast make, barn, som äger rätt till arv efter den avlidne, och adoptivbarn jämte deras avkomlingar samt föräldrar och adoptivföräldrar. Finnes ej annan efterlevande än make, tillfaller hela det enligt första stycket utgående beloppet maken. Finnas jämte make andra efterlevande, tillfaller halva beloppet maken. Belopp, som utgår till andra efterlevande än make, fördelas dem emellan enligt de regler, som gälla för fördelning av arvfallen egendom.

5 §.

I fall, som i denna lag avses, skall vad i 30 § första stycket andra punkten samt andra stycket lagen om yrkesskadeförsäkring finnes stadgat icke äga tillämpning.

6 §.

Arbetsgivare är pliktig att till den försäkringsinrättning, i vilken hos honom anställda äro obligatoriskt försäkrade jämlikt lagen om yrkesskadeförsäkring, erlægga det tillägg till tidigare bestämd försäkringsavgift, som må föranledas av tillämpningen av denna lag.

Å tillägg till försäkringsavgift, varom i första stycket sägs, skall tilläggsavgift eller bidrag enligt 39 § lagen om yrkesskadeförsäkring icke erläggas.

7 §.

Bestämmelserna i denna lag avse ej personer, som tjänstgöra ombord å krigsfartyg, och äga ej heller tillämpning i fråga om skada, som orsakats av krigsåtgärd under krig vari riket befinner sig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955, då lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer skall upphöra att gälla. Ersättningsanspråk på grund av olycksfall, som inträffat före den 1 januari 1955, skola dock alltjämt bedömas enligt den äldre lagen.

Förslag

till

Förordning

om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m. fl.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Går svenskt fartyg genom sjöolycka utom riket förlorat eller förklaras det efter sådan sjöolycka icke vara iståndsättligt och drabbas person, som tjänstgjort ombord å fartyget och som å annat fartyg företager hemresa till Sverige, inom sådant område och under sådan tid, att lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl. är gällande, av olycksfall till följd av krigsåtgärd, skall, där nämnda lag icke är tillämplig å olycksfallet, ersättning utgivas av statsmedel.

2 §.

Ersättning i anledning av olycksfall, som avses i 1 §, bestämmes av riksförsäkringsanstalten, och skola i fråga om sådant olycksfall stadgandena i förutnämnda lag i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

3 §.

Drabbas person, som tjänstgjort ombord å svenskt fartyg, i annat fall än som avses i 1 § under hemresa till Sverige av olycksfall till följd av krigsåtgärd, äger Konungen, om skäl äro därtill, besluta att ersättning i anledning av olycksfallet skall med tillämpning av vad i 2 § stadgats utgivas av statsmedel.

4 §.

Har person, som avses i 1 eller 3 §, blivit borta inom sådant område och under sådan tid, att lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl. är gällande, skall han anses hava omkommit genom olycksfall till följd av krigsåtgärd, där ej med hänsyn till antaglig tid och plats för försvinnandet eller andra omständigheter finnes sannolikt, att annan orsak till försvinnandet föreläggat.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955, då förordningen den 13 april 1940 (nr 213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd, skall upphöra att gälla. Ersättningsanspråk på grund av olycksfall, som inträffat före den 1 januari 1955, skola dock alltjämt bedömas enligt äldre bestämmelser.

Förslag

till

Förordning

om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Drabbas någon, som idkar fiske såsom yrke eller eljest för sin utkomst, under fiske eller vid försök att rädda människoliv ur sjönöd eller vid användning av fiskebåt utan att fiske därvid bedrivs av olycksfall till följd av krigsåtgärd, skall, såframt den därav föranledda skadan ej omfattas av försäkring enligt lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl., utgivas ersättning av statsmedel enligt de grunder, som angivas i 3 och 4 §§ nämnda lag. Ersättning skall dock ej utgå, därest skadan uppkommit vid användning av utländsk fiskebåt.

Med fiske förstås i denna förordning jämväl fångst av säl.

2 §.

Har person, som avses i 1 §, blivit borta inom sådant område och under sådan tid, att lagen om krigsförsäkring för sjömän m. fl. är gällande, skall han anses hava omkommit genom olycksfall till följd av krigsåtgärd, där ej med hänsyn till antaglig tid och plats för försvinnandet eller andra omständigheter finnes sannolikt, att annan orsak till försvinnandet förelegat.

3 §.

Ersättning enligt denna förordning bestämmes och utgives av riksförsäkringsanstalten.

Vad som finnes stadgat i 44 § lagen om yrkesskadeförsäkring skall gälla även i fråga om ärende rörande ersättning enligt denna förordning. Be-

träffande försäkringsrådets behandling av sådant ärende skola bestämmelserna i 6 § lagen om försäkringsrådet äga motsvarande tillämpning.

4 §.

De närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpningen av denna förordning, meddelas av Konungen eller av myndighet, som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955, då kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall skall upphöra att gälla. Ersättningsanspråk på grund av olycksfall, som inträffat före den 1 januari 1955, skola dock alltjämt bedömas enligt äldre bestämmelser.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22
januari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NOR-DENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga angående *krigsförsäkring för sjömän m. m.* samt anför.

Genom propositionen nr 60 till innevarande års riksdag har framlagts förslag till lag om yrkesskadeförsäkring, avsedd att från och med den 1 januari 1955 avlösa bl. a. 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete samt 1918 års fiskarförsäkringsförordning. Till de nuvarande olycksfallsförsäkringsreglerna är anknutna vissa särskilda ersättningsbestämmelser avseende olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabbar sjömän och fiskare. Dessa bestämmelser kan ej bibehållas oförändrade sedan yrkesskadeförsäkringslagen trätt i kraft utan måste anpassas till den nya lagstiftningen.

Jag anhåller nu att få upptaga frågan härom till behandling och vill till en början lämna en översikt av gällande bestämmelser på området.

Gällande bestämmelser.

Lagen den 11 juni 1937 om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer (nr 348; ändr. 854/1939, 540/1941, 216/1942, 175/1943 och 421/1948) äger tillämpning å olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabbar ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person, som är försäkrad enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag, eller statlig befattningshavare, vilken under utövande av sin befattning tjänstgör ombord å utländskt fartyg.

Krigsförsäkringslagen har karaktär av en fullmaktslag och äger enligt sin ordalydelse tillämpning inom område och under tid som Konungen äger bestämma. Genom *kungörelse den 28 juni 1941 (nr 541)* har förordnats, att lagen skall äga tillämpning tills vidare inom samtliga farvatten samt, vid vistelse i land, inom utrikes ort där fartyget befinner sig.

Krigsförsäkringslagen avser olycksfall såväl i som utom arbetet. Ersättning utgår i princip efter olycksfallsförsäkringslagens regler. Vid ersätt-

ningens bestämmande får dock den skadades årliga arbetsförtjänst ej beräknas till lägre belopp än 3 600 kr. (enligt olycksfallsförsäkringslagen är minimibeloppet 900 kr.). Vidare gäller, att om olycksfallet medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, så utgives — utöver livränta — viss engångsersättning till den skadade. Denna ersättning utgör vid förlust av arbetsförmågan, om den skadade var befälhavare, styrman eller maskinbefäl, ett belopp motsvarande ett års lön beräknad till tolv gånger den kontanta månadslön, som den skadade åtnjöt vid tiden för olycksfallet, dock lägst 9 000 kr. och högst 13 000 kr., och, om den skadade tillhörde annan personkategori, ett belopp av 9 000 kr. Vid nedsättning av arbetsförmågan utgår engångsersättningen med det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen.

Därest olycksfallet medfört döden, utgår, förutom livränta, till den skadades efterlevande ett belopp motsvarande det, som den skadade varit berättigad till vid förlust av arbetsförmågan, dock med avdrag av dels begravningshjälp enligt olycksfallsförsäkringslagen och dels vad som kan ha utgivits i engångsbelopp till den skadade. Med efterlevande avses make samt barn, som äger rätt till arv efter den avlidne, ävensom adoptivbarn jämte deras avkomlingar samt föräldrar och adoptivföräldrar. Finnes ej annan efterlevande än make, tillfaller hela beloppet denne. Om jämte make finnes annan efterlevande, tillfaller halva beloppet maken. Belopp, som utgår till andra efterlevande än make, skall fördelas dem emellan enligt de regler, som gäller för fördelning av arvfallen egendom.

Arbetsgivaren är skyldig att till den försäkringsinrättning, i vilken hans anställda är försäkrade jämlikt olycksfallsförsäkringslagen, betala den ökade försäkringsavgift, som betingas av krigsförsäkringen. Å dylikt tillägg skall dock sådan tilläggsavgift eller sådant bidrag till bestridande av kostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet, varom stadgas i 16 § olycksfallsförsäkringslagen, inte erläggas.

Bestämmelserna i krigsförsäkringslagen avser ej person, som tjänstgör ombord å krigsfartyg; ej heller äger de tillämpning i fråga om skada, som kan uppkomma därav att Sverige råkat i krig.

Krigsförsäkringslagen kompletteras av *förordningen den 13 april 1940 om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd* (nr 213; ändr. 217/1942). Enligt denna förordning utgår ersättning av statsmedel, om ett svenskt fartyg genom sjöolycka utom riket går förlorat eller förklaras efter sådan sjöolycka icke vara iståndsättligt och person, som tjänstgjort ombord å fartyget och som å annat fartyg företager hemresa till Sverige, drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd inom sådant område och under sådan tid, att krigsförsäkringslagen gäller. Ersättningen bestämmes av riksförsäkringsanstalten och utgives efter samma grunder, som fastställts i krigsförsäkringslagen.

Om person, som varit tjänstgörande ombord å svenskt fartyg, i annat än nyss angivna fall under hemresa till Sverige drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd, äger Kungl. Maj:t, om skäl därtill föreligger, besluta om ersättning jämlikt enahanda grunder.

Enligt förordningen den 11 juni 1918 angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall (nr 375; ändr. 131/1922, 216/1926, 143/1939, 120/1942 och 425/1948) äger varje svensk undersåte, som har sitt hemvist i Sverige och idkar fiske såsom yrke eller eljest för sin utkomst, att genom försäkring i riksförsäkringsanstalten bereda sig ersättning enligt i huvudsak de grunder, som stadgas i 1916 års olycksfallsförsäkringslag. Ersättningens storlek bestämmes med utgångspunkt från en årlig arbetsförtjänst av lägst 600 kr. och högst 2 400 kr. Hel sjukpenning utgår i den lägsta försäkringsklassen med 1:10 kr. och i den högsta — den sjunde — med 4:40 kr. Försäkringen gäller skada genom olycksfall, som härflyter från utövningen av fiskeyrket eller som uppstår vid försök att rädda människoliv ur sjönöd eller vid användning av fiskebåt, utan att fiske därvid bedrives.

Därest ett olycksfall, som omfattas av fiskarförsäkringen, orsakats av krigsåtgärd, skall enligt *kungörelse den 30 april 1942 (nr 218)* utgivas ett tillägg av statsmedel, motsvarande 50 procent av den ersättning, som utgår i form av sjukpenning, livränta eller begravningshjälp.

Departementschefen.

Enligt den nu gällande lagen om försäkring för olycksfall i arbete är — med vissa undantag som saknar intresse i detta sammanhang — samtliga arbetstagare obligatoriskt försäkrade för skada till följd av olycksfall i arbetet. Försäkringen omfattar även sådana olycksfall, som orsakats av krigsåtgärd, dock ej av krigsåtgärd under krig vari Sverige är indraget. Kostnaderna för försäkringen bestrides, med bidrag av statsmedel till omkostnaderna, genom försäkringsavgifter, som erlägges av arbetsgivarna. Försäkringen äger rum i riksförsäkringsanstalten eller i ömsesidigt olycksfallsförsäkringsbolag, som för ändamålet bildats av arbetsgivare.

Det förslag till lag om yrkesskadeförsäkring, som genom propositionen nr 60 underställts riksdagen, innebär i de hänseenden som nu berörts ej någon principiell ändring i vad som f. n. gäller. Även enligt den nya lagen — som är avsedd att den 1 januari 1955 avlösa 1916 års olycksfallsförsäkringslag — kommer således varje arbetstagare att på arbetsgivarens bekostnad vara obligatoriskt försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet; och försäkringsskyddet kommer att avse även olycksfall till följd av krigsåtgärd, när fråga ej är om krig vari riket befinner sig.

Med hänsyn till de särskilda risker för krigsolycksfall, för vilka de om-

bordanställda är utsatta, har statsmakterna funnit det erforderligt att komplettera den nuvarande olycksfallförsäkringslagen med en särskild lagstiftning i detta hänseende. Bestämmelserna härom är upptagna i lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. Denna lag, vilken liksom huvudlagstiftningen ej gäller skador till följd av att Sverige indragits i krig, har karaktär av fullmaktslag, i det att densamma äger tillämpning endast inom område och under tid, som Konungen äger bestämma. Genom kungörelse den 28 juni 1941 (nr 541) har förordnats, att lagen skall äga tillämpning tills vidare inom samtliga farvatten samt, vid vistelse i land, inom utrikes ort där fartyget befinner sig.

Genom krigsförsäkringslagen har det försäkringsskydd, som genom olycksfallförsäkringslagen beredes vid skada till följd av olycksfall i arbetet, utsträckt att avse även sådana utom arbetet ådragna olycksfall, som orsakats av krigsåtgärd. Vidare har olycksfallförsäkringslagens ersättningsregler kompletterats med vissa särskilda bestämmelser, som gör att försäkringsskyddet enligt krigsförsäkringslagen blir mer omfattande än enligt olycksfallförsäkringslagen. Sålunda innehåller krigsförsäkringslagen en regel, varigenom sjukpenningens och livräntans minimibelopp höjts i förhållande till vad som utgår vid vanliga olycksfall. Regeln härom innebär, att den årliga arbetsförtjänst, som enligt olycksfallförsäkringslagen skall ligga till grund för beräkningen av sjukpenning och livränta, ej får bestämmas till lägre belopp än 3 600 kr., medan motsvarande belopp vid vanliga olycksfall utgör 900 kr. Vidare utgår i händelse av krigsolycksfall, utöver livränta, engångsbelopp om högst 13 000 kr., om olycksfallet medfört invaliditet, till den skadade eller, om det medfört döden, till vissa hans efterlevande.

Uppenbarligen föreligger det även efter det lagen om yrkesskadeförsäkring trätt i kraft behov av en kompletterande lagstiftning avseende ersättning vid krigsolycksfall, som drabbar dem som tjänstgör ombord å fartyg; och denna lagstiftning synes även i fortsättningen böra ha karaktär av fullmaktslag.

Vad i övrigt angår en lagstiftning av detta slag vill jag erinra om att den nya yrkesskadeförsäkringen är avsedd att samordnas med den allmänna sjukförsäkringen, vilken enligt statsmakternas beslut skall genomföras fr. o. m. den 1 januari 1955. Samordningen innebär, att personer, som är både sjukförsäkrade och obligatoriskt yrkesskadeförsäkrade, vid yrkesskada skall få ersättning från yrkesskadeförsäkringen först sedan viss tid, den s. k. samordningstiden, gått till ända. Under samordningstiden skall sjukhjälp utgå från allmän sjukkasse enligt sjukförsäkringslagens regler på samma sätt som vid sjukdom i allmänhet. Samordningstiden skall omfatta tiden t. o. m. nittionde dagen efter olycksfallsdagen eller, om yrkesskadan uppkommit på annat sätt än genom olycksfall, efter dagen för

skadans yppande. Om skadan medför rätt till livränta, skall samordningstiden dock upphöra senast den dag, livränterätten inträder. I vissa speciella fall skall dessutom yrkesskadeförsäkringen gripa in redan under samordningstiden, bl. a. när fråga är om proteser och sjukvård utom riket. För den, som under samordningstiden eller del av denna inte är försäkrad enligt sjukförsäkringslagen, utges för sådan tid ersättning från yrkesskadeförsäkringen med belopp som vederbörande skulle ha ägt uppbära från allmän sjukkassa, därest han omfattats av den obligatoriska sjukförsäkringen.

Givetvis kan det ifrågasättas, huruvida de samordningsregler, för vilka nu redogjorts, bör gälla även vid olycksfall, som föranletts av krigsåtgärd, och om — med hänsyn till det speciella slag av risker varom det här är fråga — ersättningen vid krigsolycksfall över huvud bör belasta sjukkasorna. I detta hänseende är att uppmärksamma, att enligt den av statsmakterna antagna lagen om allmän sjukförsäkring de ombordanställda är omfattade av den allmänna sjukförsäkringen på samma sätt som andra yrkeskategorier och att i lagen ej stadgats några undantag för särskilda risker. Det förhåller sig dock så, att sjukförsäkringslagens regler angående försäkrads rätt till ersättning för läkarvård och sjukhusvård ävensom i samband därmed företagna resor endast tager sikte på vård som meddelas inom riket. Jämlikt 20 § i lagen äger emellertid Kungl. Maj:t utfärda särskilda föreskrifter om försäkrads rätt till ersättning för sjukvård utom riket; och det är min avsikt att taga initiativ till att dylika föreskrifter blir utfärdade före den allmänna sjukförsäkringens genomförande.

Emellertid har frågan om en omprövning av sjömännens ställning i sjukförsäkringshänseende blivit aktuell, sedan 1946 års sjömanskommitté — efter att den 14 december 1951 ha avgivit ett betänkande (SOU 1952: 10) angående sjukförsäkring för sjömän — den 14 innevarande januari avlämnat ett tilläggsbetänkande (stencilerat) i ämnet, utmynnande i att det införes en särskild obligatorisk sjukförsäkring för sjömän i utrikes fart. Tiden torde icke medge att något på grundval av sistnämnda betänkande upprättat förslag underställes årets riksdag. I avbidan på den revision av bestämmelserna rörande sjömännens sjukförsäkring, som kan bli en följd av sjömanskommitténs förslag, synes det lämpligast att inte i det hänseende det nu gäller införa någon särreglering; krigsolycksfallen bör alltså tills vidare behandlas på samma sätt som andra olycksfall i arbetet.

Den nuvarande krigsförsäkringslagen avser olycksfall såväl i som utom arbetet. Uppenbart är att även fortsättningsvis obligatoriskt försäkringskydd bör gälla ej blott för krigsolycksfall i utan även för dylika olycksfall utom arbetet. Frågan härom anser jag lämpligen böra lösas så, att skada till följd av krigsolycksfall — vare sig detta skett i eller utom arbetet — skall anses utgöra yrkesskada i den bemärkelse detta begrepp har i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring. Härigenom vinnes den fördelen, att alla här aktuella krigsolycksfall, som inträffar efter den 31

december 1954, kommer att i samordningshänseende behandlas lika. Reglerna i 31 § första stycket sjukförsäkringslagen — enligt vilka sjukhjälp enligt sjukförsäkringslagen ej må efter samordningstidens utgång utgivas för skada, för vilken någon är obligatoriskt försäkrad enligt yrkesskadeförsäkringslagen — blir således tillämpliga vare sig det gäller krigsolycksfall i eller utom arbetet. På sätt närmare utvecklats vid remissen till lagrådet av förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring blir däremot äldre krigsolycksfall i samordningshänseende omfattade av bestämmelserna i tredje stycket av 31 § sjukförsäkringslagen, vilket innebär, att sjukhjälp från sjukförsäkringen utgår endast i den mån denna sjukhjälp må överstiga vad som utgår enligt olycksfallsförsäkringslagen och den nu gällande krigsförsäkringslagen.

Det torde — eftersom här är fråga om en teknisk översyn av 1937 års krigsförsäkringslag — ej finnas anledning att i detta sammanhang frånga de grunder på vilka den nuvarande lagen är uppbyggd. Systemet med högre minimibelopp för den årliga arbetsförtjänstens beräkning samt engångsbelopp utöver livräntan bör därför bibehållas. Jag är ej heller beredd att nu föreslå annan ändring i de bestämmelser i detta hänseende som nu gäller än att jag, av skäl som jag i det följande skall ange, förordar att minimibeloppet för den årliga arbetsförtjänsten höjes från 3 600 kr. till 5 000 kr.

Ur teknisk synpunkt kan den översyn av bestämmelserna i den nuvarande krigsförsäkringslagen, som jag sålunda anser böra vidtagas, genomföras i form av ändringar i lagen. Bl. a. med hänsyn till samordningsfrågan synes det dock i klarhetens intresse vara att föredraga att en helt ny lag i ämnet utfärdas, vilken då lämpligen synes kunna benämnas lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl. Ett förslag till sådan lag har upprättats inom socialdepartementet. Beträffande detta förslag torde endast följande behöva ytterligare framhållas.

Första stycket av 1 § överensstämmer med motsvarande stycke i den nuvarande lagen med de jämkningar, som betingas av att samtliga krigsolycksfall, på sätt jag förut anfört, hänförts under den obligatoriska försäkringen enligt yrkesskadeförsäkringslagen. Den nuvarande inom tankstreck upptagna undantagsbestämmelsen har sin motsvarighet i förslagets 5 §.

Tredje stycket av 1 § har jämkats i anslutning till 24 § första stycket förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring.

I 2 § har det nuvarande minimibeloppet för den årliga arbetsförtjänstens beräkning höjts från 3 600 kr. till 5 000 kr. Enligt 9 § andra stycket militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) i dess ursprungliga lydelse fick den årliga arbetsförtjänsten för den som ådragit sig skada under värnplikstjänstgöring ej beräknas till lägre belopp än 3 600 kr. Under återopande av löneutvecklingen höjdes genom beslut vid 1953 års

riksdag nämnda belopp till 4 800 kr. Samtidigt vidtogs motsvarande höjning av de maximibelopp för den årliga arbetsförtjänsten, som faststälts i förordningarna den 24 mars 1938 (nr 102 och 103) om olycksfalls- och yrkes-sjukdomsersättning åt tvångsarbetare och fångar m. fl.

En höjning av ifrågavarande belopp i krigsförsäkringslagen till 4 800 kr. framstår därför utan vidare såsom motiverad. Emellertid är att märka, att enligt gällande sjukpenningsskala inom olycksfallsförsäkringen hel sjukpenning i inkomstintervallet 4 335—4 845 kr. utgör 9 kr., under det att enligt den för den allmänna sjukförsäkringen fastställda och för yrkes-skadeförsäkringen föreslagna sjukpenningsskalan för en sjukpenning av 9 kr. fordras en årsinkomst av minst 5 000 kr. I enlighet härmed bör, såvitt nu är i fråga, minimibeloppet för årsinkomstens beräkning höjas till sistnämnda belopp.

3 och 4 §§ i förslaget överensstämmer, om bortses från vissa av den nuvarande uppdelningen av den ombordanställda personalen betingade jämkningsar i 3 § (jfr 13 och 44—48 §§ sjömanslagen), i sak med 4 och 5 §§ i gällande lag. Det må anmärkas, att 3 § i 1937 års lag tidigare upphävts.

Till 5 § har, såsom redan berörts, överförts ett undantagsstadgande motsvarande det som nu återfinnes i 1 §.

6 och 7 §§ motsvarar 6 och 8 §§ i gällande lag — nuvarande 7 § har tidigare upphört att gälla — därvid dock 7 § anpassats till sista stycket av 6 § i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring.

I överensstämmelse med vad som allmänt brukat ske vid genomförandet av ny lagstiftning av hithörande slag har i övergångsbestämmelserna upptagits, att ersättningsanspråk på grund av olycksfall, som inträffat före den nya lagens ikraftträdande, skall bedömas enligt äldre lag.

Till 1937 års lag om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer ansluter sig f. n. förordningen den 13 april 1940 (nr 213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd. Enligt denna förordning utgår ersättning av statsmedel, därest ett svenskt fartyg genom sjöolycka utom riket går förlorat eller förklaras efter sådan sjöolycka icke vara iståndsättligt och person, som tjänstgjort ombord å fartyget och som å annat fartyg företager hemresa till Sverige, drabbas av olycksfall till följd av krigsåtgärd inom sådant område och under sådan tid att krigsförsäkringslagen gäller. Ersättningen bestämmas av riksförsäkringsanstalten och utges efter samma grunder som faststälts i krigsförsäkringslagen.

Som en följd av att den nuvarande krigsförsäkringslagen ersättes av en ny lag i ämnet bör nyssnämnda förordning avlösas av en ny motsvarande förordning, som ansluter sig till den nya krigsförsäkringslagstiftningen. Ett förslag till förordning i detta hänseende — rubricerad förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba

sjömän m. fl. — har upprättats inom socialdepartementet. Beträffande detta förslag må endast framhållas att, i likhet med vad i propositionen nr 60 föreslagits i fråga om specialförfattningar rörande olycksfallsersättning av statsmedel, ersättningsfall enligt förordningen omfattas av bestämmelserna i 31 § tredje stycket sjukförsäkringslagen.

Av den tidigare redogörelsen framgår, att riksförsäkringsanstalten f. n. enligt förordning den 11 juni 1918 (nr 375) bedriver en särskild statsunderstödd, frivillig olycksfallsförsäkring för en grupp av självständiga yrkesutövare, nämligen fiskare. Av skäl som närmare utvecklats i det förutberörda remissprotokollet den 13 november 1953 har föreslagits, att ifrågavarande fiskarförsäkring skall slopas fr. o. m. den 1 januari 1955. Avsikten är alltså, att fiskarena i fortsättningen skall hänvisas till att anlita den frivilliga försäkring, som genom den nya lagstiftningen står öppen för övriga företagare.

Emellertid kompletteras fiskarförsäkringsförordningen av kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar enligt förordningen. Därest ett olycksfall, som omfattas av fiskarförsäkringen, orsakats av krigsåtgärd, utgår till följd av denna kungörelse ett tillägg av statsmedel, motsvarande 50 procent av ifrågavarande ersättningar.

Denna kungörelse kom till i syfte att — utan ytterligare kostnad för fiskarena — vid olycksfall till följd av krigsåtgärd bereda fiskare ett större ekonomiskt skydd än det som tillförsäkras dem enligt fiskarförsäkringsförordningens regler. Detta skydd är ju också ganska blygsamt. Ersättningens storlek bestämmes med utgångspunkt från en årlig arbetsförtjänst av högst 2 400 kr. Högsta sjukpenning utgör 4:40 kr. om dagen, och livräntans maximibelopp uppgår till 2 200 kr. om året.

Genomförandet av den allmänna sjukförsäkringen och den med denna samordnade föreslagna yrkesskadeförsäkringen torde göra, att den ordning, som nu gäller i fråga om fiskarens krigsolycksfall, ej längre bör bibehållas. Liksom övriga medborgare blir fiskare omfattade av den statsunderstödda obligatoriska sjukförsäkringen med möjlighet till ökat försäkringsskydd genom den — likaledes statsunderstödda — frivilliga tilläggssjukpenningförsäkringen. Vidare får fiskare möjlighet att, enskilt eller kollektivt, teckna frivillig yrkesskadeförsäkring. Det synes emellertid rimligt, att fiskare — och, om olycksfallet skulle medföra döden, deras efterlevande — i händelse av krigsolycksfall av statsmedel garanteras samma engångsbelopp som enligt krigsförsäkringslagen tillkommer de ombordanställda och deras efterlevande. Jag utgår från att fiskarena, som nu i mycket stor omfattning försäkrat sig enligt fiskarförsäkringsförordningen, kommer att allmänt ansluta sig till den frivilliga yrkesskadeförsäkringen. Skulle emellertid i något fall vederbörande ej ha dylik försäkring, synes likväl i anledning av skadan böra utgå här avsedda engångsbelopp. Natur-

ligen bör dock ersättning ej utgå, därest skadan omfattas av krigsförsäkringslagen.

Bestämmelserna i detta hänseende har sammanfattats i ett förslag till förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare. Detta förslag torde ej fordra annan kommentar än ett påpekande att genom hänvisningen i 3 § till 44 § i förslaget till lag om yrkesskadeförsäkring besvärsbestämmelserna för yrkesskadeförsäkringen blir tillämpliga även i förevarande fall.

De kostnader för statsverket, som må föranledas av förutnämnda förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m. fl., torde — i överensstämmelse med vad som gäller i fråga om ersättningar enligt 1940 års förordning — få belasta det i riksstaten under femte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Statsverkets kostnader till följd av förordningen om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare, torde — liksom kostnaderna enligt 1942 års kungörelse — få belasta det i riksstaten under femte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget till Bidrag till fiskares försäkring.

Av de i överensstämmelse med det anförda inom socialdepartementet upprättade förslag, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, till

- 1) lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl.,
- 2) förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m. fl., samt
- 3) förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare,

är det under 1) upptagna lagförslaget av den natur, att lagrådets utlåtande över detta förslag bör inhämtas.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över ifrågasvarande förslag till lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl. måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Alf Björnelid.

¹ Av bilagan har här medtagits endast det under 1) omförmälda förslaget. Samtliga departementsförslag är likalydande med de vid propositionen fogade författningsförslagen.

(Gällande lag:)

(Departementsförslaget:)

Nr 348.

Förslag

till

Lag**Lag**
om krigsförsäkring för ombord å
fartyg tjänstgörande personer;**om krigsförsäkring för sjömän m. fl.**given Stockholms slott den 11 juni
1937.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

1 §.

Där inom område och under tid, som Konungen äger bestämma, ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person, som är *försäkrad jämligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete*, till följd av krigsåtgärd drabbas av olycksfall *i eller utom arbetet, skola — under tillämpning i övrigt av stadgandena i nämnda lag med undantag av 27 § första stycket, andra punkten, samt andra stycket — i fråga om sådant olycksfall* nedan angivna särskilda bestämmelser gälla.

Där inom område och under tid, som Konungen äger bestämma, ombord å svenskt fartyg tjänstgörande person, som är *obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring*, till följd av krigsåtgärd drabbas av olycksfall, *skall den därav föranledda skadan anses såsom yrkesskada, ändå att olycksfallet inträffat utom arbetet; och skola — vare sig olycksfallet skett i eller utom arbetet — under tillämpning i övrigt av vad i nämnda lag är stadgat rörande obligatorisk försäkring* nedan angivna särskilda bestämmelser gälla.

Vad i första stycket sägs om person, som tjänstgör ombord å svenskt fartyg, skall äga motsvarande tillämpning å statlig befattningshavare, som under utövande av sin befattning tjänstgör ombord å utländskt fartyg.

Har inom område och under tid, som i första stycket avses, person som angives i första eller andra stycket blivit borta *samt all underrättelse om honom upphört*, skall han anses hava omkommit genom olycksfall till följd av krigsåtgärd, där ej med hänsyn till antaglig tid och plats för försvinnandet eller andra omständigheter finnes sannolikt, att annan orsak till försvinnandet förelegat. I fall, varom nu är fråga, skall begravningshjälp icke utgå.

Har inom område och under tid, som i första stycket avses, person som angives i första eller andra stycket blivit borta, skall han anses hava omkommit genom olycksfall till följd av krigsåtgärd, där ej med hänsyn till antaglig tid och plats för försvinnandet eller andra omständigheter finnes sannolikt, att annan orsak till försvinnandet förelegat. I fall, varom nu är fråga, skall begravningshjälp icke utgå.

(Gällande lag:)

(Departementsförslaget:)

2 §.

Den skadades årliga arbetsförtjänst må icke beräknas till lägre belopp än *tretusensexhundra* kronor.

2 §.

Den skadades årliga arbetsförtjänst må icke beräknas till lägre belopp än *femtusen* kronor.

4 §.

Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, vilken förlust eller nedsättning kan antagas bliva för framtiden bestående, skall, utöver livränta, till den skadade utgivas vid förlust av arbetsförmågan, om den skadade var befälhavare, styrman eller maskinbefäl, ett belopp, motsvarande ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslön, som den skadade åtnjöt vid tiden för olycksfallet, dock lägst niotusen och högst trettontusen kronor, och eljest ett belopp av niotusen kronor samt vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen.

3 §.

Har olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst en tiondel, vilken förlust eller nedsättning kan antagas bliva för framtiden bestående, skall, utöver livränta, till den skadade utgivas vid förlust av arbetsförmågan, om den skadade var befälhavare, maskinchef, styrman, maskinist, föreståndare för ekonomiavdelning eller radiotelegrafist, ett belopp, motsvarande ett års lön, beräknad till tolv gånger den kontanta månadslön, som den skadade åtnjöt vid tiden för olycksfallet, dock lägst niotusen och högst trettontusen kronor, och eljest ett belopp av niotusen kronor samt vid nedsättning av arbetsförmågan det lägre belopp, som svarar mot nedsättningen.

Undergår, sedan ersättning, varom i denna paragraf sägs, blivit för den skadade genom beslut av försäkringsinrättningen bestämd, den skadades tillstånd väsentlig försämring i förhållande till vad som vid beslutets fattande antagits, må jämkning i ersättningen äga rum.

5 §.

Har olycksfallet medfört döden, skall, utöver livränta, till den avlidnes efterlevande utgivas ett belopp motsvarande det, som enligt 4 § skall utgå vid förlust av arbetsförmågan, dock med avdrag av dels be-

4 §.

Har olycksfallet medfört döden, skall, utöver livränta, till den avlidnes efterlevande utgivas ett belopp motsvarande det, som enligt 3 § skall utgå vid förlust av arbetsförmågan, dock med avdrag av dels be-

(Gällande lag:)

(Departementsförslaget:)

gravningshjälp, som utgives jämlikt 7 § första stycket a) lagen om försäkring för olycksfall i arbete, dels ock vad som må hava utgivits jämlikt 4 §.

gravningshjälp dels ock vad som må hava utgivits jämlikt 3 §.

Med efterlevande avses i denna paragraf allenast make, barn, som äger rätt till arv efter den avlidne, och adoptivbarn jämte deras avkomlingar samt föräldrar och adoptivföräldrar. Finnes ej annan efterlevande än make, tillfaller hela det enligt första stycket utgående beloppet maken. Finnas jämte make andra efterlevande, tillfaller halva beloppet maken. Belopp, som utgår till andra efterlevande än make, fördelas dem emellan enligt de regler, som gälla för fördelning av arvfallen egendom.

(jfr 1 § 1 st.)

5 §.

I fall, som i denna lag avses, skall vad i 30 § första stycket andra punkten samt andra stycket lagen om yrkesskadeförsäkring finnes stadgat icke äga tillämpning.

6 §.

6 §.

Arbetsgivare är pliktig att till den försäkringsinrättning, i vilken hos honom anställda äro försäkrade jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, erlægga det tilllägg till tidigare bestämd försäkringsavgift, som må föranledas av tillämpningen av denna lag.

Å tilllägg till försäkringsavgift, varom i första stycket sägs, skall tilläggsavgift eller bidrag enligt 16 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete icke erläggas.

Arbetsgivare är pliktig att till den försäkringsinrättning, i vilken hos honom anställda äro *obligatoriskt* försäkrade jämlikt lagen om yrkesskadeförsäkring, erlægga det tilllägg till tidigare bestämd försäkringsavgift, som må föranledas av tillämpningen av denna lag.

Å tilllägg till försäkringsavgift, varom i första stycket sägs, skall tilläggsavgift eller bidrag enligt 39 § lagen om yrkesskadeförsäkring icke erläggas.

8 §.

7 §.

Bestämmelserna i denna lag avse ej personer, som tjänstgöra ombord å krigsfartyg, och äga ej heller tillämpning i fråga om skada, som kan

Bestämmelserna i denna lag avse ej personer, som tjänstgöra ombord å krigsfartyg, och äga ej heller tillämpning i fråga om skada, som or-

(Gällande lag:)

(Departementsförslaget:)

uppkomma därav att Sverige råkat
i krig.

sakats av krigsåtgärd under krig
vari riket befinner sig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955, då lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer skall upphöra att gälla. Ersättningsanspråk på grund av olycksfall, som inträffat före den 1 januari 1955, skola dock alltjämt bedömas enligt den äldre lagen.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 februari 1954.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGREN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet den 13 februari 1954 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 januari 1954, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upp- rättat förslag till *lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet, hovrättsrådet G. Y. Samuelsson.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Harriet Stangenberg.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 feb-
ruari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, lagrådets den 16 innevarande februari avgivna utlåtande över det den 22 januari 1954 till lagrådet remitterade förslaget till lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl.

Med förmälan att lagrådet lämnat förslaget utan erinran hemställer föredragande departementschefen härefter att dels, jämlikt § 87 regeringsformen, ifrågavarande förslag till *lag om krigsförsäkring för sjömän m. fl.* dels ock i statsrådsprotokollet för den 22 januari 1954 omförmälda förslag till *förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m. fl.*, samt *förordning om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare*, måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Olof Särnmark.